

Opinie rzecznika generalnego Trybunału

Athanasiosa Rantosa

w sprawach C-358/24 | Varo Energy Belgium i in., C-533/24 | Vermilion Energy Ireland i in. oraz C-153/25 | Acea Produzione i in.

Komunikat prasowy nr 153/26

Luksemburg, 22 października 2026 r.

Rzecznik generalny Athanasios Rantos: tymczasowa składka solidarnościowa od nadwyżki zysków przedsiębiorstw sektora energetycznego, wprowadzona w odpowiedzi na kryzys energetyczny spowodowany wojną na Ukrainie, jest zgodna z prawem Unii

W 2022 r., aby stawić czoła wzrostowi cen energii spowodowanemu wojną w Ukrainie, Rada Unii Europejskiej przyjęła rozporządzenie ustanawiające tymczasową składkę solidarnościową od nadwyżek zysku osiągniętych w latach 2022 i 2023 przez przedsiębiorstwa z sektorów ropy naftowej, gazu ziemnego, węgla i rafinacji, pod warunkiem że zyski te wykraczają poza 20-procentowy wzrost średniego dochodu podlegającego opodatkowaniu w czterech poprzednich latach podatkowych¹.

Państwa członkowskie mogły przyjąć równoważne środki krajowe, pod warunkiem że zapewniały one porównywalne wpływy. Zebrane zasoby miały na celu złagodzenie skutków kryzysu energetycznego dla gospodarstw domowych, przedsiębiorstw i gospodarki.

W tym kontekście trybunały konstytucyjne włoski i belgijski, a także irlandzki sąd najwyższy zwróciły się do Trybunału Sprawiedliwości o wydanie orzeczenia w sprawie ważności rozporządzenia oraz o wyjaśnienie niektórych jego przepisów, aby umożliwić im ocenę zgodności z prawem Unii środków krajowych, których ważność została przed nimi zakwestionowana.

Włoski trybunał konstytucyjny pragnie w szczególności ustalić, czy składka może zostać rozszerzona na podmioty, które nie zostały wyraźnie wymienione w rozporządzeniu, takie jak przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą lub dystrybucją energii, z których niektóre zostały już objęte pułapem dochodów w 2022 r.

Belgijski trybunał konstytucyjny zastanawia się natomiast nad ważnością rozporządzenia w świetle jego podstawy prawnej², a także nad możliwością rozszerzenia lub zmiany przez państwa członkowskie zakresu przedsiębiorstw podlegających składce. Podniósł on również kwestie dotyczące zgodności z traktatami zarówno rozpatrywanego rozporządzenia unijnego, jak i wynikających z niego przepisów krajowych, w szczególności w świetle zakazu cel i podatków o skutku równoważnym, a także przepisów dotyczących pomocy państwa.

Wreszcie irlandzki sąd najwyższy podniósł kwestię podstawy prawnej rozporządzenia oraz jego zgodności z zasadą proporcjonalności. Zastanawia się on również nad kwestiami dotyczącymi poszanowania zasad pewności prawa i niedziałania prawa wstecz, a także prawa własności i wolności prowadzenia działalności gospodarczej, zarówno w wypadku rozporządzenia, jak i środków krajowych.

W przedstawionych dzisiaj opiniach **rzecznik generalny Athanasios Rantos uznał, że rozporządzenie europejskie, a także wynikające z niego środki krajowe, są zgodne z prawem ze względu na ich wyjątkowy i tymczasowy charakter.**

Po pierwsze, rzecznik generalny uznał, że art. 122 ust. 1 TFUE stanowi ważną podstawę prawną przyjęcia rozpatrywanego

rozporządzenia. Odpowiednie przepisy tego rozporządzenia dotyczące tymczasowej składki solidarnościowej spełniają wymogi wynikające z art. 122 TFUE. Składka solidarnościowa jest bowiem nadzwyczajnym, tymczasowym i proporcjonalnym środkiem gospodarczym, mającym na celu złagodzenie skutków kryzysu energetycznego dla przedsiębiorstw i odbiorców końcowych poprzez skoordynowane działania państw członkowskich zgodnie z zasadą solidarności. Ponieważ składka ta nie jest objęta harmonizacją podatkowej, jednomyślność Rady nie jest wymagana³.

Po drugie, rzecznik generalny stwierdził, że choć państwa członkowskie dysponują zakresem uznania przy określaniu środków zrównanych z tymczasową składką solidarnościową, to jednak co do zasady nie mają one swobody w zakresie zmiany kategorii podmiotów zobowiązanych do uiszczenia tej składki. Ograniczenie to nie uniemożliwia jednak państwom członkowskim, w ramach ich kompetencji podatkowych, **rozszerzenia składki na inne jednostki**, w szczególności te, które osiągnęły wyjątkowe zyski energetyczne ze względu na specyfikę ich rynków energii, pod warunkiem że ogólne obciążenie i cele środków krajowych pozostają równoważne z obciążeniem i celami określonymi w przepisach europejskich.

Poza tym możliwe jest ograniczenie zakresu podmiotowego przewidzianego w przepisach unijnych, jeżeli dane podmioty nie działają w ramach krajowego systemu gospodarczego. Ponadto fakt, że niektóre z tych podmiotów podlegały już mechanizmowi pułapu ich dochodów, nie stanowi co do zasady przeszkody w stosowaniu tymczasowej składki solidarnościowej.

Po trzecie, wyjątkowy i tymczasowy charakter tymczasowej składki solidarnościowej przewidzianej w przepisach unijnych, wprowadzonej w roku podatkowym 2022, **wyklucza zakwalifikowanie jej jako środka działającego z mocą wsteczną lub sprzecznego z zasadami pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań**. Nie ma ona bowiem zastosowania do okoliczności faktycznych, które się już w pełni wyczerpały, i nie zmienia w sposób trwały systemu opodatkowania przedsiębiorstw energetycznych⁴. **Ponadto składka ta nie podważa prawa własności ani wolności prowadzenia działalności gospodarczej**⁵. Ograniczenia tych praw są bowiem uzasadnione, ponieważ opierają się na konkretnej podstawie normatywnej, są zgodne z celami interesu ogólnego i zasadą proporcjonalności, a także ze względu na to, że mają charakter tymczasowy i **dotyczą jedynie nadzwyczajnych dochodów przedsiębiorstw**⁶.

Po czwarte, tymczasowej składki solidarnościowej nie dotyczy zakaz odnoszący się do cel i opłat o skutku równoważnym⁷, który dotyczy wyłącznie opłat nakładanych na produkty przekraczające granicę. Wręcz przeciwnie, opłata ta ma jednolite zastosowanie zarówno do produktów pochodzenia krajowego, jak i zagranicznego. Ponadto odmienne traktowanie różnych produktów naftowych, przewidziane na poziomie krajowym i prowadzące do zróżnicowania płatników wspomnianej składki, **nie narusza zasady zakazu dyskryminujących podatków wewnętrznych**⁸, ponieważ opiera się na obiektywnych kryteriach.

Po piąte, w świetle celu, jakiemu służy tymczasowa składka solidarnościowa, a mianowicie ustanowieniu wyjątkowego mechanizmu w kontekście kryzysu energetycznego i ukierunkowaniu na przedsiębiorstwa, które osiągnęły nadzwyczajne zyski, **ograniczenie do niektórych operatorów**, oparte na obiektywnych kryteriach i skierowane do przedsiębiorstw o największym udziale w rynku, **nie stanowi selektywnej różnicy w traktowaniu**. W konsekwencji **nie stanowi ona pomocy państwa**⁹.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w późniejszym terminie.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanych przez nie sporów, zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii.

Sąd jest właściwy do rozpoznawania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które dotyczą wyłącznie: 1) wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (VAT), 2) podatku akcyzowego, 3) kodeksu celnego, 4) klasyfikacji

taryfowej towarów w Nomenklaturze scalonej, 5) odszkodowań i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład lub opóźnienia bądź odwołania usług transportowych lub 6) systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do rozpoznawania wszystkich innych wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Trybunał ani Sąd nie wydają orzeczenia rozstrzygającego spór krajowy. Sąd krajowy powinien rozstrzygnąć sprawę zgodnie z orzeczeniem Trybunału lub Sądu. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Przedstawienie okoliczności faktycznych i prawnych odnosi się do rozpatrywanego okresu i opiera się na aktach spraw.

Pełny tekst opinii ([C-153/25](#), [C-358/24](#), [C-533/24](#)) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ich przedstawienia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne na „[Curia Web TV](#)” oraz w „[European Broadcasting Service](#)” ☎ (+32) 22964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ Artykuły 14 i następnne [rozporządzenia Rady \(UE\) 2022/1854](#) z dnia 6 października 2022 r. w sprawie interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii.

² Chodzi o art. 122 ust. 1 TFUE.

³ Co byłoby natomiast przewidziane w ramach art. 115 TFUE, który stanowi podstawę prawną harmonizacji podatków bezpośrednich.

⁴ Co się tyczy przepisów krajowych wprowadzonych w 2023 r., fakt, że dotyczą one nadzwyczajnych dochodów, wyklucza jakiegokolwiek naruszenie zasady uzasadnionych oczekiwań, gwarantując tym samym zgodność z prawem normy działającej wstecz.

⁵ Artykuły 16 i 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

⁶ Ponadto, co się tyczy środków krajowych, stawka podatkowa stosowana do nadzwyczajnych zysków nie okazuje się mieć sama w sobie charakteru konfiskacyjnego. Ponadto zakaz wykorzystywania strat podatkowych z poprzednich lat do obniżenia tymczasowej składki solidarnościowej również nie podważa zgodności tej ostatniej z prawem, jako że te same straty mogą być odliczane w ramach zwykłych podatków.

⁷ Artykuł 30 TFUE.

⁸ Artykuł 110 TFUE.

⁹ Artykuł 107 ust. 1 i art. 108 ust. 3 TFUE.